

जागतिक सामाजिक न्याय दिन, दरवर्षी २० फेब्रुवारी रोजी साजरा केला जातो, सामाजिक न्यायाचा प्रचार आणि जगभारातील गरिबी, असमानता आणि भेदभाव यासारख्या समस्यांचे निराकरण करण्याच्या महत्वाची आठवण करून देतो. सामाजिक न्याय हे एक मूलभूत तत्त्व आहे जे शांततापूर्ण आणि समृद्ध समाजांना आधार देते, जिथे प्रत्येक व्यक्तीला समान हक्क, संधी आणि संसाधनांमध्ये प्रवेश असतो. जागतिक सामाजिक न्याय दिनाचे महत्व, त्याची उद्दिष्टे, आव्हाने आणि अधिक समान आणि न्याय समाजाला चालना देण्यासाठी सामूहिक कृतीची अत्यावश्यक गरज याविषयी सदर संकलित लेखातून माहिती श्री कृष्णकुमार आनंदी-गोविंदा निकोडे गुरुजी देताहेत... संपादक.

वर्ल्ड डे ऑफ सोशल जस्टिस जागतिक स्तरावर २० फेब्रुवारी हा जागतिक सामाजिक न्याय दिन महणून साजरा केला जातो. याची सुरुवात २००९मध्ये झाली. तेव्हापासून समाजाला वाळवीसारखी पोकळ बनवणारी सामाजिक दुष्कृत्ये, भेदभाव आणि विषमता संपरिण्यासाठी सामूहिक प्रयत्नांचे प्रतीक म्हणून दरवर्षी हा दिवस साजरा केला जातो. मानवी हक्क आणि जगात पसरलेली असमानता अन्यायमध्ये समाजातील संधी आणि

सर्व भेदभावापासून मुक्तीचा आगाज!

WORLD DAY OF
SOCIAL JUSTICE

विशेषाधिकारांच्या वितरणात न्याय होईल, तेव्हा सामाजिक न्यायाच्या प्रस्थापित करणे, हे सामाजिक संकल्पनेचे वास्तवात रूपांतर न्यायाच्या कक्षेत येते. लोकांना सामाजिक न्यायाच्या महत्वाची आणि सामाजिक सुरक्षा मिळेल. हे तेव्हाच शक्य आहे, जेव्हा आपण समाजाला प्रेरणा देण्यासाठी आपल्या सामूहिक आणि वैयक्तिक प्रयत्नांना गती देणे आवश्यक आहे. सत्य हे आहे की, आपण अजूनही सामाजिक न्यायाशी संबंधित असलेल्या लक्षित उद्दिष्यासून खूप दूर आहोत. समाजातील प्रत्येक घटकातील आपल्ये व्यक्ती भय, शोषण, अन्याय, भेदभाव यापासून मुक्त

आपल्या परस्परसंबंधित जगात, सर्व व्यक्तींसाठी समानता, निष्पक्षता आणि समान सुनिश्चित करण्यासाठी सामाजिक न्यायाचा पाठुपुरावा हे सर्वोच्च तत्त्व आहे. या प्रयत्नाचे महत्व ओळखून, आंतरराष्ट्रीय समुदायाने यंदा २० फेब्रुवारी हा

जागतिक सामाजिक न्याय दिन २०२४ म्हणून नियुक्त केला. हा वार्षिक उत्पव भेदभाव, गरिबी, असमानता आणि जागतिक स्तरावर कायम असलेल्या इतर सामाजिक अन्यायांवरुद्ध सुरु असलेल्या संघर्षाची एक मार्मिक आठवण म्हणून कायम करतो. जागतिक सामाजिक न्याय दिन, दरवर्षी २० फेब्रुवारी रोजी साजरा केला जातो, सामाजिक न्यायाचा प्रचार आणि जगभारातील गरिबी, असमानता आणि भेदभाव यासारख्या संपरिण्यासाठी निराकरण करण्याच्या महत्वाची आठवण करून देतो. सामाजिक न्याय हे एक मूलभूत तत्त्व आहे जे शांततापूर्ण आणि समृद्ध समाजांना आधार देते, जिथे प्रत्येक व्यक्तीला समान हक्क, संधी आणि संसाधनांमध्ये प्रवेश असतो. हा निबंध जागतिक सामाजिक न्याय दिनाचे महत्व, त्याची उद्दिष्टे, आव्हाने आणि अधिक समान आणि न्याय समाजाला चालना देण्यासाठी आपल्या सामूहिक कृतीची अत्यावश्यक गरज याविषयी माहिती देतो.

ऐतिहासिक संदर्भ असे-जागतिक सामाजिक न्याय दिनाची स्थापना संयुक्त राष्ट्र महासंघेने सन

२००७मध्ये केली होती, ज्याचा दरवर्षी २० फेब्रुवारी हा जागतिक उद्देश गरिबी, बहिकार, लैंगिक असमानता, बेरोजगारी आणि मानवी हक्कांचे उल्लंघन यांसारख्या समस्यांना तोंड देण्याच्या प्रयत्नांना चालना देण्याच्या उद्देशाने आहे. सामाजिक न्यायाच्या तत्त्वांमध्ये रुजलेला, हा दिवस पद्धतशीर असमानता दूर करण्यासाठी आठवण सर्वसमावेशक विकासाला चालना देण्यासाठी आंतरराष्ट्रीय समुदायाची वचनबद्धता अधोरेखित करतो. नागरी हक्क चालवळ, कामगार चालवळ आणि लैंगिक समानतेसाठीच्या संघर्षासह, इतिहासातील विविध सामाजिक न्याय चालवळींमध्यून ते प्रेरणा घेते.

सामाजिक न्याय काय आहे? तर आधुनिक समाजात सर्व लोकांना समान संधी आणि सुविधा मिळाल्याही हव्यात, हा केवळ सामाजिक न्यायाच्या नव्हेत तर, सर्व देशांचा आदर्श आहे. सामाजिक न्यायाचे ध्येय हे सुनिश्चित करणे आहे की, सर्व लोक त्यांच्या सामाजिक भूमिका पार पाडू शकतील आणि समाजाकून ते पात्र आहेत. यासाठी समाजातील विविध संस्थांना अधिकार व कर्तव्ये दिली जातात जेणेकरून ही उद्दिष्टे साध्य करता येतील.

कधीपासून साजरा केला जातो हा दिवस? तर दि. २६ नोव्हेंबर २००७ रोजी संयुक्त राष्ट्रसंघेने जाहीर केले की,

सुंदरगडावर शिवजन्मोत्सव पारंपारिक पद्धतीने साजरा

शिवनेरी नंतर सुंदरगडावर छत्रपतींचा झुलला पाळणा

पाठण :- किले सुंदरगड (दाऱ्येंगड) वर शिवजन्मोत्सवाच्या शिवायात्रा उत्साहात साजरी करण्यात आली. पांसारिक वेशभूतीला शिवकन्या यांनी छत्रपती शिवाजी महाराज यांचा प्रतिमेचे पुजन करून हारफुलांनी सजविलेल्या पालायणात प्रतिमाठेव्हाली इतिहासिक माहोल तयार केला. या जन्मोत्सव सोहळ्यानंतर सुंदरगडावरून हारफुलांनी सजविलेल्या पालायीतीन शिवप्रतिमेची पारंपारिक वाद्य, जांज पथकाच्या निनादात मिरवणून गडायात आली. या शिवजन्मोत्सव सोहळ्याला शिवमालवांसंह शिवकन्या मोठ्या संछेवे उपस्थित होत्या.

शिवजन्मोत्सव पूर्वसंध्ये पासून सुंदरगडावर शिवमालव्यांनी शिवजन्मोत्सव सोहळ्यासाठी लाभाग सुरु होती. आदल्या दिवशी गडावर आलेल्या शिवमालव्यांनी गडाची स्वच्छता केली. गडावरील सर्व देवदेवतांचे

प्रतिमेचे पुजन करून गड भगव्या प्रताक्षयांनी सजविण्यात आला. रात्रभर सुंदरगडावर शिवजन्मोत्सवाचे आगमन सुरु होते. सोमवारी पात्राटे गडाच्या खंजीरी दरवाजा प्रवेश द्वारात सदा शिवंपंडन शिवकन्यांनी रांगोळी काढली. वाळ छत्रपतींचा पालणा हारफुलांनी सजविला. व शिवप्रतिमेचे पुजन करून छत्रपती शिवाजी महाराज यांच्या शिवाजी महाराज यांचा जन्मोत्सव मोठ्या उत्साहात साजरा केला. यावेळी उपस्थित शिवकन्या यांनी छत्रपती शिवाजी महाराज यांचा सोहळ्यात सुंदरगड संवर्धन समितीचे मावळे शिवप्रतीमी प्राणीही शिवाजी महाराज यांचा सोहळेने सहभागी ज्ञाले होते.

शिवजन्मोत्सव सोहळ्यानंतर

प्रतिमेचे पुजन करून छत्रपती शिवाजी महाराज यांच्या शिवकन्यांनी यांच्या शिवाजी महाराज यांचा जन्मोत्सव देत गड दणाणून सोडला. किले सुंदरगडावरील शिवजन्मोत्सव, पालायी सोहळ्यात सुंदरगड संवर्धन समितीचे मावळे शिवप्रतीमी मनोहर यादव, माजी शिवप्रतीमी मनोहर यादव, माजी

छत्रपती शिवज्योत उत्सवाचे नववे वर्ष असुन शिवज्योत सोमवारी (दि.१९) शिवनेरी वरून गावात आणली जाते. शिवनेरी वरून शिवज्योतीचे प्रथम भोकरवस्ती येणु शिवज्योत ढोल - ताशाच्या गजरामध्ये बढती गावात आणल्यात आली. स्तर्यामध्ये अेक शिवभक्त महिलांनी सडा - रांगोळी टाकुळ शिवज्योतीचे पुजन केले . गावात भव्यादिव्य प्रवेशद्वारा व अश्वरुद्ध पुतल्या असुन पुतल्याला फुलांची आरास व लाईट डेकोरेशन करण्यात आले होते . महाराजांच्या अश्वरुद्ध पुतल्याला गावातील वौर जवान सशस्त्र दिमांकन करण्यात आवाहन देत गावात आणगम झाल्याने यांच्या तेव्हाचे गावात असेही अपेक्षा उत्साहात आला . हस्ते पुतल्याला अर्पण करण्यात आला . शिवज्योतीचे गावात आणगम झाल्यानंतर ग्रामस्थांनी मोठ्या उत्साहात शिवज्योतीचे पुजन केले . यावेळी सर्व क्षेत्रातील मानवर

महिला, तरुण वर्ग व ग्रामस्थांनी तेल ताशाने परिसर दणानुन सोडला. ढोल ताशाने सोडला असून, गतवर्षीच्या तुलनेने सरासरी २१.६१ टक्के कमी पाणीसाठा शिल्हक आहे. राज्यातील १२ प्रकल्प संध्या मायनसमध्ये असून, १५ धरणांमध्ये जेतमेत दहा टक्क्यांच्या आपासापासाठा आहे. मारठावडावाची परिस्थिती चिंतानक आहे. मारठावडावाचा फक्त २६ टक्के जलसाठा शिल्हक आहे. गतवर्षी तो ७२ टक्के परिसरातील अवालवृद्धासह, गावात आणगम झाल्यानंतर १३८ प्रमुख धरणांत गतवर्षी ७०.३७ टक्के कमी आहे. गतवर्षी तो ७२ टक्के असून, तो २१.६१ टक्के कमी आहे. १२ धरणे

मायनसमध्येराज्यातील कलीसराग (गोंदिया), खडकपूर्ण (बुलडाणा), बोराव अंजेपूर व सिसमर्मा (बोंड), मारस्ल किनवट (नांदेड), किल्लारी, मदसरी, सीनी कोळेगाव, राजेगाव (धाराशिव), शिवापी (लातूर), लोणावळा टाटा (पुणे) आणि उजनी (सोलापूर). १५ धरणे जेतमेत कलगाव देवळा (लातूर) ४९.२८%

बिंदगीहाळ (लातूर) १७.७८%

फेब्रुवारीत धरणांनी गाठला तळ...

टक्क्यावर आला आहे. २६०८०मध्यम प्रकल्पात गतवर्षी ६७.६८ टक्के साठा होता, तो यंदा ५३.०३ टक्क्यावर आला आहे. २.५६६८ टक्के गतवर्षी आपासापासाठा आहे. मारठावडावाची परिस्थिती ५५.६४ टक्के होता, तो ३१.५५ टक्क्यावर आला आहे. २.९९४८ प्रकल्पात गतवर्षी ७०.७० टक्के जलसाठा शिल्हक आहे. गतवर्षी तो ७२ टक्के अस

